

**Wypadek przy pracy: ciężar dowodu obarcza także pracownika - wyrok SN
Aleksander Adamus, [radca prawny Kraków](#), Rödl & Partner**

Z art. 6 k.c. i art. 231 k.p.c. nie da się wyprowadzić wniosku, że na pracowniku nie ciąży obowiązek udowodnienia związku wypadku z pracą – w rozumieniu ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych – a wystarczające jest tylko jego uprawdopodobnienie. Zastosowanie domniemania faktycznego według art. 231 k.p.c. ma bowiem miejsce tylko wówczas, gdy określony fakt można wyprowadzić z innych ustalonych faktów.

Tak orzekł Sąd Najwyższy w wyroku I PK 195/17 z 5 września 2018 r.

Przedmiotem sprawy było żądanie A.O. skierowane przeciwko pracodawcy „S” o ustalenie, że 11 czerwca 2013 r. doszło do wypadku przy pracy. Na jego skutek powód doznał rozwarstwienia siatkówki lewego oka. Sąd rejonowy wyrokiem uznał powództwo. Od wyroku złożono apelację. Sąd okręgowy, po ponownej analizie materiału dowodowego przyjął relację powoda o przebiegu wypadku i oddalił powództwo.

Powód wniósł skargę kasacyjną. Zarzucił naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz art. 6 k.c. w związku z art. 231 k.p.c. przez wyrażenie błędnego poglądu, że spoczywający na nim obowiązek wykazania związku z pracą polega na jego ścisłym udowodnieniu. Zdaniem powoda wystarczające jest jego uprawdopodobnienie za pomocą dowodu prima facie.

Sąd Najwyższy wskazał, iż z przepisów art. 6 k.c. i art. 231 k.p.c. nie da się wyprowadzić wniosku, że na pracowniku nie ciąży obowiązek udowodnienia związku z pracą w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy wypadkowej. Niewystarczające jest dokonanie jedynie jego uprawdopodobnienia. Zastosowanie domniemania faktycznego według art. 231 k.p.c. ma jedynie miejsce, gdy określony fakt można wyprowadzić z innych ustalonych faktów. Sąd okręgowy przedstawił szczegółowo dowody i ich ocenę, które nie potwierdzają stanowiska powoda. W tych okolicznościach, trudno czynić Sądowi zarzut polegający na nieskorzystaniu z art. 231 k.p.c.. Należałoby bowiem zakwestionować stan faktyczny, a w tym zakresie Sąd Najwyższy nie posiada kompetencji.

Chybione jest również powołanie się na art. 6 k.c., gdyż nie był on stosowany w sprawie. Spostrzeżenie to wynika z zapatrywania, że ciężar udowodnienia (onus probandi) można stosować dopiero wówczas, gdy pewne twierdzenia okażą się nieudowodnione. Nie dzieje się to natomiast w momencie, gdy strona nie przedstawiła środków dowodowych na potwierdzenie lub zaprzeczenie danej okoliczności. Rozkład ciężaru dowodu stanowi regułę wskazującą na stronę, która ma ponieść negatywne skutki nieudowodnienia określonych twierdzeń. Pozwala to rozstrzygnąć sprawę merytorycznie, także wówczas, gdy sąd nie zdołał w ogóle (w pewnej części) wyjaśnić stanu faktycznego sprawy.

Czym innym jest natomiast sytuacja, w której sąd ocenia materiał dowodowy, kierując się metodą poznawczą z art. 233 § 1 k.p.c. i na tej podstawie dokonuje wiążących ustaleń faktycznych. W tym wypadku nie dochodzi do właściwego lub niewłaściwego „rozłożenia ciężaru dowodowego”. Przedstawione rozważania wyjaśniają, że skarga kasacyjna nie jest w tym zakresie oczywiście uzasadniona.

Skarga kasacyjna nie może być również przyjęta do rozpoznania z uwagi na wątpliwości związane z wykładnią art. 3 ust. 1 ustawy wypadkowej. W orzecznictwie ścierają się dwie różne koncepcje dotyczące zbiegu przyczyny zewnętrznej i wewnętrznej wypadku przy pracy. Rozbieżność ta, w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej, nie byłaby jednak oceniana. Wynika to z faktu, że przesłanki wypadku przy pracy zostały zredagowane w kumulacyjny sposób. Oznacza to, że w razie braku związku z pracą (a ustalenie to jest wiążące dla Sądu Najwyższego), bezcelowe jest rozważanie o wątpliwościach prawnych dotyczących innych przesłanek (relacji między przyczyną zewnętrzną i wewnętrzną).

Rozbieżność interpretacyjna wskazana przez powoda nie zaważyła na wyniku sprawy, gdyż powództwo oddalono wobec ustaleń faktycznych wykluczających wystąpienie innych przesłanek wypadku przy pracy. Oznacza to, że podnoszony przez skarżącego zarzut nie ma bezpośredniego wpływu na wynik sprawy.

W konsekwencji Sąd Najwyższy orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

ALEKSANDER ADAMUS RADCA PRAWNY I SENIOR ASSOCIATE W KRAKOWSKIM BIURZE RÖDL & PARTNER

Rozpatrywana przez Sąd Najwyższy sprawa dotyczy sytuacji, w której pracownik dochodzi świadczenia od pracodawcy za wypadek przy pracy. Sąd Najwyższy stwierdził, że w takim przypadku, na poszkodowanym pracowniku spoczywa obowiązek udowodnienia związku przyczynowego pomiędzy wypadkiem, którego skutkiem był uszczerbek na zdrowiu, a wykonywaną przez niego na polecenie pracodawcy pracą. Udowodnienie tego związku wymaga przedstawienia dokładnych faktów, a nie jedynie ich uprawdopodobnienia. Powód w skardze kasacyjnej powołał się na uchybienie art. 3 ust.1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz art. 6 k.c. w związku z art. 231 k.p.c.

Art. 231 k.p.c. odnosi się do instytucji prawa cywilnego zwanej domniemaniem faktycznym. Przepis ten nadaje sądowi uprawnienie do wywodzenia na podstawie istnienia jednych faktów, istnienia innych, logicznie z nich wynikających. Do takiej sytuacji dochodzi, gdy orzekający skład sędziowski wnioskuje na podstawie własnej oceny okoliczności sprawy i zastosowaniu zasad doświadczenia życiowego oraz logicznego myślenia lub, gdy udowodnienie pewnego faktu jest szczególnie trudne lub niemożliwe. Czym innym jest natomiast domniemanie prawne, w przypadku którego ustawodawca podaje, które fakty należy uznać za ustalone bez ich dowodzenia oraz nakłada obowiązek jego stosowania. W sentencji wyroku Sąd Najwyższy słusznie uznał, że zastosowanie domniemania faktycznego na podstawie art. 231 k.p.c. może mieć miejsce tylko wówczas, gdy określony fakt można wyprowadzić z innych ustalonych faktów. Tym samym, nie można czynić sądowi zarzutu polegającego na nieskorzystaniu z rozwiązania określonego w art. 231 k.p.c., co niosłoby ze sobą obowiązek zakwestionowania stanu faktycznego sprawy, do czego na tym etapie postępowania Sąd Najwyższy nie posiada kompetencji.

Zasadne wydaje się również stanowisko sądu w sprawie zarzutu uchybienia art. 6 k.c.. W polskim systemie prawnym, proces cywilny charakteryzuje się kontradyktoryjnością (z niewielkimi ograniczeniami), a więc to strony odpowiedzialne są za samodzielne zbieranie dowodów i udowadnianie faktów. Jeżeli bowiem strona zachowuje się w sposób bierny, to musi liczyć się z określonymi w art. 6 k.c. ujemnymi konsekwencjami procesowymi i potencjalnym oddaleniem powództwa wobec braku udowodnienia roszczenia. Wskazać jednak należy, że ciężar udowodnienia znajduje zastosowanie dopiero wówczas, gdy pewne twierdzenia okażą się nieudowodnione, a nie już wtedy, gdy strona nie przedstawiła środków dowodowych na potwierdzenie lub zaprzeczenie danej okoliczności.

Źródło: <https://www.rp.pl/ZUS/302159968-Wypadek-przy-pracy-ciezar-dowodu-obarcza-takze-pracownika---wyrok-SN.html>